

Agnbäck, en kort historik

I boken "Kungsäter i ord o bild" utgiven av Kungsäters Hembygdsförening står nämnt följande om Duvhult och torpet Agnbäck:

Duvhult står 1670 som köpt av Fredrik Stenbock, greve av Bogesund, friherre till Öresten och herre av Torpa slott. Greve Stenbock var född 1607 död 1652 och gift med friherrinnan Catarina De la Gardie. Båda är begravda i Uppsala domkyrka. Under 1700-talet delades förmodligen gården upp och 1730 står innehavet delat på flera ägare. Idag innehar bröderna Lennart och Gunnar Åkesson gården Duvhult.

Under Duvhult står torpet Agnbäck och där bodde 1771 sergeant Johan Wetterberg med hustru Maeia Bernsdotter. De stå även antecknade som faddrar för torpet Gökholmen som också står under Duvhult. Här bodde från 1760-talet löjtnant Hans Gyllenhaal och torpet kallades då Göksholm. Ätten Gyllenhaal har en viss koppling till Stackenäs, en annan historisk gård i bygden. Hans Gyllenhaal var son till löjtnant Lars Gyllenhaal och dennes hustru Anna Maria Reuterström. Dessa bodde på Stackenäs.

Efter flera generationsskiften erhöll Edla Britta Larsdotter år 1927 lagfart på Agnbäck, vilket hon fått i arv efter sin bror Emanuel Larsson. Hon testamenterade efter sin bortgång Agnbäck till Kungsäters kyrka, som säljer Agnbäck No 1 till fabrikör Birger Svensson i Varberg. Köpeskillingen är 1500 kronor och köpekontraktet undertecknas och bevittnas i Kungsäters prästgård 27 april 1932.

På Agnbäck bygger Birger Svensson en större villa och anlägger en stor fruktträdgård. Här tillbringade han mycket tid för att få vederkvickelse efter veckans arbete. "Mitt emot mitt arbetsrum ligger ett stort berg, rätt högt, bevuxet med fur o gran med inslag av lövskog såsom ek, björk och vid sjökanten al, oxel, vide m.m. På sommaren men i synnerhet på hösten, då lövskogen gulnar, bildar detta en underbart vacker tavla. Den lilla glittrande insjön och det av mångfärgade träd klädda berget är en vacker solskensdag en anblick, på vilken man inte kan se sig mätt." Detta citat är hämtat ur boken om Birger Svensson, "Den fattige pojken som blev Sveriges cykelmonark", skriven av Albert Sandklef och utgiven 1946.

Efter Birger Svenssons död 1944 bildades en stiftelse och användningen ändrades till barnkoloni. Det var en möjlighet för Varbergs stad- och Monarkanställdas barn att ta del av den härliga miljön under några sommarveckor. En kuriositet är att vid sundet mellan övre och nedre Tolken finns ett mindre markområde avsatt som badstrand dit kolonibarnen gjorde utflykter. Området var inhägnat för att barnen inte skulle gå ut på för djupt vatten.

Då koloniverksamheten upphörde 1967 donerades fastigheten till Varbergs kommun som numera är ägare. Villan och övriga byggnader revs i mitten av 1970-talet men ett mindre hus vid strandkanten, tidigare använt som tvättstuga, har renoverats av Kungsäter-Gunnarsjö bygdelag och används nu för diverse sammankomster. Den står till förfogande för uthyrning.

Se även torpförteckningen över området gjord av Kungsäters hembygdsförening.